

En fynsk stiftamtmand fortæller erindringer

(Jakob Høirup, stiftamtmand 1948–75)

Ved *Hans Henrik Jacobsen*

(Til grund for nærværende artikel ligger et interview med stiftamtmand Jakob Høirup ved Karl Peder Pedersen den 8. oktober 1991 til brug for en bog om Danmarks amtmænd, samt en længere samtale, jeg har haft med ham den 7. februar 1992. Red.).

De fleste tror, jeg en fynbo, og som sådan føler jeg mig også, men i virkeligheden er jeg af fødsel sjællænder, idet jeg er født i Holbæk, hvor far var lærer. Det var i 1905, og her boede vi indtil 1914. Omtrent samtidig med, at krigen brød ud, flyttede vi til Nyborg, hvor far havde fået ansættelse som overlærer. Senere blev han udnævnt til stadsskoleinspektør. Han stammede fra Sdr. Højrup, og en af hans fritidsinteresser var fynsk lokalhistorie. En menneskealder var han således medlem af repræsentantskab og bestyrelse for Historisk Samfund for Fynsk Stift.

I 1920 tog jeg ophold i Odense hos mine bedsteforældre, der boede i Sct. Knudsgade. Sagen var den, at jeg skulle i gymnasiet på Odense Katedralskole, og så var det praktisk at bo i byen og på den måde spare den megen tid, der ellers ville gå med transport frem og tilbage. I 1923 blev jeg nysproglig student, og spørgsmålet meldte sig, hvad jeg nu skulle gå i gang med.

Allerhelst ville jeg være bådebygger, og hertil svarede far: »Så skal du læse til ingeniør«. Dette betragtede jeg som udelukket, da jeg ikke var nogen stor matematiker. – Mit næste forslag var at blive lærer, og der var dengang den fordel ved at gå fra gymnasiet til seminariet, at en del karakterer direkte kunne overføres fra studentereksamen til lærereksamen. Hertil svarede far: »Det er i orden, at du vil være lærer, men så skal du være cand.mag.!« Og han fortsatte: »Du må hellere læse til jurist! Det kan føre til noget: Du kan blive sagfører; du kan gå embedsvejen; du kan gå ud i erhvervslivet«.

Tilskyndet af far læste jeg jura, og jeg fik embedseksamen i januar 1930. Jeg skulle have noget at bestille, og jeg søgte en stilling hos den sagnomspundne politimester Vagn Bro i Præstø, hvor jeg var i et halvt år. – Af de muligheder, der var, valgte jeg embedsvejen. I juni 1930 blev jeg ansat som fungerende sekretær i Socialministeriet, og her forblev jeg, indtil jeg i 1948 blev udnævnt til stiftamtmand på Fyn – bortset fra et år

først i trediveerne, hvor jeg var amtsfuldmægtig på Færøerne. 1940–42 var jeg ministersekretær hos Johs. Kjærboel. Jeg blev hurtigt kontorchef og snart efter departementschef, hvilket affødte følgende bemærkning fra kronprins Frederik, der under Christian X's sygdom varetog audien-serne: »Det er dog et pokkers renderi med Dem, Høirup!«

Senere fik jeg Hans Hedtoft som arbejds- og socialminister. Jeg husker, at han i april 1948 kaldte mig til sig og spurgte, om jeg ville overtage stillingen som rigsombudsmand på Færøerne. Jeg sagde nej, men bemærkede samtidig, at når regeringen anså mig for kvalificeret som rigsombudsmand på Færøerne, så måtte jeg pinedød også kunne blive stiftamtmand på Fyn! »Hold kæft og skrub afl«, svarede Hedtoft med et bredt grin, men fredag den 1. oktober 1948 rykkede jeg ind i Fyns Stiftamts lokaler på Odense Slot.

Normalt forbinder man et embede som amtmand med Indenrigsministeriet, og det var usædvanligt, at jeg med min baggrund i Arbejds- og Socialministeriet fik dette embede. Det var ikke almindeligt, men det var dog sket før. Der var for øvrigt det særlige ved mig, at jeg oprindeligt hørte hjemme i Indenrigsministeriet. Socialministeriet blev jo skilt ud af Indenrigsministeriet. Så da jeg første gang blev ansat, blev jeg indskrevet som sekretær i Indenrigsministeriet. Jeg var sådan set inde i det, men jeg tror nu alligevel, at uanset, hvor man stod noteret, ville det være vanskeligt at holde en dygtig departementschef væk, hvis han søgte et amtmandsembede. På et tidligere tidspunkt, hvor jeg var ovre at tale med departementschef Saurbrey, der selv endte som amtmand i Nordsjælland, sagde han lige ud, at han ikke kunne forhindre mig i at få et amt, men at jeg i hvert fald ikke ville få Odense, der fortrinsvis var tiltænkt ældre amtmænd.

Som nævnt var jeg opvokset i Nyborg og student fra Odense Katedral-skole, og jeg følte mig som fynbo. Mine forældre og bedsteforældre boede på Fyn, og for mig var det et ønskejob at vende tilbage til Fyn. Jeg har altid følt det sådan, at når jeg passerede Storebælt eller Lillebæltsbroen, så var jeg hjemme! – Som stiftamtmand afløste jeg Svend Neumann, der havde haft embedet siden 1921. Nu, hvor jeg flyttede ind på Odense Slot, der langt tilbage i tiden havde været bolig for stiftamtmanden, blev jeg mindet om en ganske bestemt episode. Som dreng spadserede jeg engang med far i Kongens Have, der var åben i dagtimerne, men ellers lukket. Da vi passerede slottet, spurgte jeg far: »Hvem bor der?« Far fortalte mig det og føjede til: »Dér skal du også engang bo, Jakob«. – Bemærkningen er autentisk.

Der var på daværende tidspunkt 22 amter i Danmark, deraf 3 på Fyn, for hvilke jeg var stiftamtmand. Derudover var jeg amtmand i Odense og Assens amter, der havde hver sit amtsråd. At en amtmand havde to amter under sig var yderligere tilfældet i Åbenrå-Sønderborg og Århus-

Skanderborg. Hvad der specielt sorterede under en stiftamtmand, men ikke under en amtmand, var det kirkelige område. Det gjaldt bl.a. forvaltningen af kirkerne og de dertil hørende kirkegårde. Fastsættelse af takster o.lign. lå i helt faste rammer, og jeg kunne her fuldtud forlade mig på mine medarbejdere og i det væsentlige koncentrere mig om mine opgaver som amtmand i Odense og Assens amter. Selv om de kirkelige opgaver lå i faste rammer, tog de trods alt en hel del tid.

Svendborg havde tilsvarende en amtmand og et amtsråd, og der var hele perioden igennem et godt samarbejde mellem de to amtmænd og de tre amtsråd. Embedet som amtmand i Svendborg var i 1933 blevet overtaget af Rudolf Lassen, der var min gamle departementschef i Socialministeriet. Formelt stod stiftamtmanden ikke over en amtmand, men han gjorde det reelt på ét område, fordi de kirkelige forretninger alene sorterede under ham.

Ordningen, der for det fynske område omfattede to amtmænd, hvoraf den ene tillige var stiftamtmand, samt tre amtsråd, fungerede indtil 1970. Jeg havde således to amtsråd under mig, da jeg tiltrådte. Noget af det første, jeg gjorde, var at køre ud til de 11 medlemmer af hvert amtsråd, altså 22 mennesker, for at besøge dem i deres hjem. Det var en gevaldig køren rundt, men det var nyttigt, for jeg fik derigennem et andet og mere personligt indtryk af det enkelte amtsrådsmedlem.

Amtmanden i mine to amter var formand for samtlige stående udvalg på nær vejudvalget, men han deltog dog i alle vigtige vejudvalgsmøder, navnlig når de foregik i Trafikministeriet i København, eller når embedsmænd fra København var herovre. Amtmanden havde således et utal af formandsskaber: formand i de to amtsråd, formand i de to amtsskoleråd, formand i alle stående udvalg bortset fra vejudvalgene. Der var kasse- og regnskabsudvalget, der var kommunaludvalget og en lang, lang række andre udvalg. Derudover var der enkelte udvalg under staten. Jeg kan i farten huske vejkrydsudvalget, der fastsatte trafikforanstaltninger, hvor baner skar landeveje; udvalget, der i henhold til retsplejeloven udtog nævninge, samt byudviklingsudvalget for Odense-egnen, som blev nedsat et års tid efter, at jeg overtog embedet, og som senere blev fulgt af byudviklingsudvalgene for Middelfart-egnen og for Kerteminde-egnen. – Derudover var der både til stiftsøvrighed og til de to amtsråd knyttet en lang række legater, stiftelser og fonde. Hvor disse institutioner i henhold til deres fundats havde en selvstændig bestyrelse, medførte det igen en lang række møder. Normalt måtte der holdes et møde, når der skulle foretages uddeling, og et møde, hvor regnskabet skulle behandles og underskrives. – Når jeg derfor gennemgår mine gamle dagbøger, kan jeg se, at jeg har levet et liv i en uendelig række af møder fra morgen til aften, praktisk talt hver eneste dag.

De fleste møder foregik på slottet, men mange foregik også ude i

Jakob Høirup, fotograferet ved sin tiltræden som stiftamtmand i 1948, og efter at han var gået på pension i 1975.

amtsråds kredsene, der bestod af 5 købstæder og 86 sognekommuner, deraf 54 i Odense Amtsrådskreds og 32 i Assens Amtsrådskreds. I de første år var der således store aktiviteter omkring skolebyggeri, og der blev foretaget mange indvielser af skoler mellem år og dag. Bl.a. erindrer jeg, at der i Hårby opførtes en skole tegnet af arkitekt Arne Jacobsen, hvilken efter datidens forhold blev anset for at være helt ideel. – Yderligere var der mange møder med diverse ministerier, både i København og i Odense.

Jeg havde tillige mange tilsyn, f.eks. kasseeftersyn hos dommere og politimestre inden for begge amtsråds kredse, og det var en stor historie. Yderligere skulle jeg foretage kasseeftersyn hos stiftskassereren. Men dengang havde man jo kræfterne!

Samarbejdet med Odense kommune forløb godt. Jeg mindes aldrig, at der mellem amtsråd og byråd har været større meningsforskelle. Jalousi mellem by og amt var der aldrig tale om. – Borgmester Werner blev min nære ven. Da han i 1958 trådte tilbage og man ved en fest tog afsked med byens borgmester gennem 21 år, var jeg placeret ved hans højre side, og det viser, hvordan vi havde det sammen. Han var et dejligt menneske, og vi havde det altid godt sammen. – Hans efterfølger, Holger Larsen, kendte jeg fra min barndom i Nyborg. – Jeg nåede på embeds vegne også at lære vor nuværende borgmester at kende, idet han tiltrådte to år, før jeg forlod embedet.

Jeg har haft den lykke at kunne samarbejde med alle mennesker. Dog var der nogen blæst i starten. Smedeforbundet fejrede jubilæum, og jeg fandt det naturligt at møde op ved receptionen for at ønske til lykke. Det var imidlertid uhørt, at en stiftamtmand troppede op hos en fagforening, og jeg kom desårsag i alle landets aviser! – Jeg kunne dog påberåbe mig, at jeg selv havde været i smedelære, idet jeg havde været ministersekretær hos Kjærbøl, der var udlært som smed og en årrække havde været formand for Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund!

Hvad det interne samarbejde i mine to amtsråd angår, kan jeg roligt sige, at jeg sjældent mindes at have været ude for sammenstød. Én gang om året kunne der være tendens til det, – det var dog ikke i selve amtsrådet, men i dets kommunaludvalg. Det var, når kommunaludvalget skulle godkende den kommunale beskatning af jorden ude i kommunerne. Det var nemlig et spørgsmål, der var gnist i, og da kunne man i kommuner, der gik over til at blive socialdemokratiske, ønske at sætte jordskatten op, for den ramte kun grundejerne. Og det satte kommunaludvalget sig ofte imod. Hvis en kommune f.eks. havde sat jordskatten op til 8%, kunne udvalget finde på at sætte den ned til 7. – Men selve amtsrådsmøderne var hyggelige. Da jeg kom herover, spurgte jeg straks medlemmerne, om de havde noget imod, at man røg ved møderne, og det havde de ikke. Følgelig røg vi, og vi bød også pressen, der sad og refererede. Journalisterne fik også en cigar, hvis de ville have det.

Som regel var der fællesspisning efter møderne. Der var én middag, der lå helt fast, og det var julemiddagen. Da gjorde vi som regel det, at vi holdt et møde i Assens amtsråd om formiddagen, hvorefter vi spiste frokost, og når mødet i Odense amtsråd om eftermiddagen var overstået, holdt vi middag hos os på slottet om aftenen. Det var en betragtelig forsamling, for vi var for det første de 22 amtsrådsmedlemmer, og dertil kom amtsskolekonsulenten, amtseveinspektøren, amtsrådssekretæren og amtskontorchefen samt forskellige andre med nær tilknytning til amtsrådene. Det var en stor historie, hvor vi kunne være oppe på 35–40 mennesker til middag.

Som noget pudsigt kan jeg nævne, at Odense og Assens amtsråd – og i perioder også Svendborg amtsråd – var ganske ens sammensat: 5 venstremænd, 3 socialdemokrater, 2 radikale og 1 konservativ. Problemerne i det store Odense amt var jo langt større end i det mindre Assens amt. Mens et møde i Odense amtsråd ofte tog tre timer, kunne et møde i Assens amtsråd normalt klares på den halve tid. Men begge amtsråd var uendelig lette at have med at gøre. Nu er – det har jeg lov til at sige – fynboer jo gennemgående hyggelige og omgængelige mennesker, og jeg havde ikke ét medlem, som jeg ikke stod mig godt med. Og jeg har næsten aldrig været til et møde, der ikke forløb i en hyggelig og god atmosfære.

Amtsrådsmøderne blev holdt i mødesalen på Odense Slot. Den lå i slottets stueetage, iøvrigt lige neden under embedsboligen. Dog blev et enkelt amtsrådsmøde hvert år – og det gjaldt både Odense og Assens amtsråd – holdt ude i kredsen. Øvrige møder i amtsrådene og udvalgs møder blev normalt holdt på slottet.

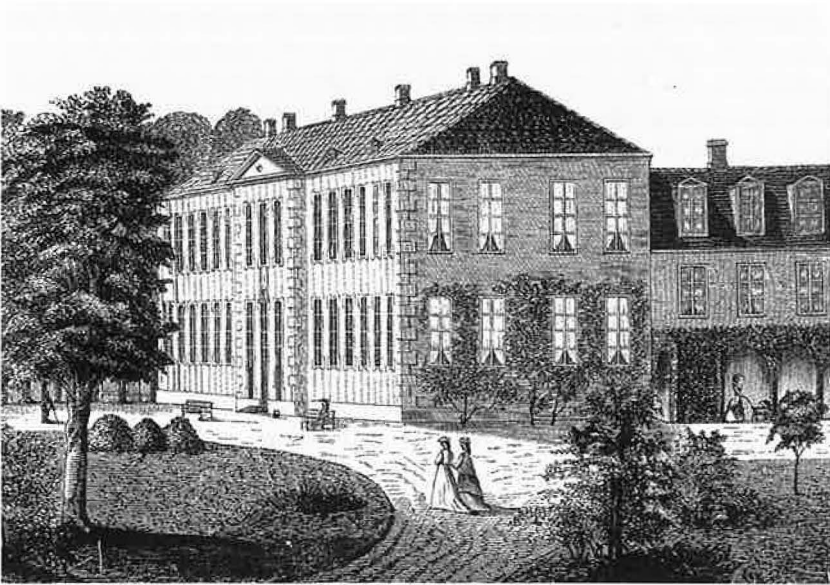
Det var formandsskabet for amtsrådet, der gav amtmændene indflydelse, for en sådan får man ikke ved at sidde og separere og skille mennesker eller give dem nye navne. Står man som formand for to offentlige råd, der har meget under sig, bl.a. veje, skoler og sygehuse, så har man – jeg vil ikke bruge udtrykket stor magt – men kolossal indflydelse.

Der var ikke på noget tidspunkt grund til at foreslå nye opgaver lagt ind i amtets regi, for det væltede ind med opgaver af sig selv. Ved siden af de store områder som sygehusvæsen og vejevæsen fik vi på et tidspunkt fredningslovgivningen, idet amtmanden blev formand for det amtslige fredningsplanudvalg, som primært tog sig af landskabsfredning. Samtidig kom hele byudviklingslovgivningen, og det var nogle store områder. – Nej, der var mere end rigeligt. Jeg kan huske, at en arkitekt fra Boligministeriet eller Indenrigsministeriet engang i 1950'erne skrev et eller andet sted: »Nu er det område også henlagt til amterne. Bare den arme amtmand efterhånden kan klare det hele«. Det var meget rammende sagt!

Yderligere havde amtmænd mulighed for med Indenrigsministeriets samtykke at påtage sig andre opgaver, bl.a. som bestyrelsesformand. Jeg sad således i et utal af velgørende organisationer, som jeg ikke fik en øre for. Men jeg var også med til at løse opgaver, som jeg fik honorar for. Jeg var bl.a. i over 25 år formand for Fyns Kommunale Telefonselskab. Det var et stort job, men et meget interessant job, fordi det var erhvervspræget. – Jeg blev også valgt til formand for repræsentantskabet i den daværende største fynske bank, Fyens Disconto Kasse og medvirkede ved dens fusion med Aarhus Privatbank og Aalborg Discontobank.

Jeg var også formand for en af Danmarks mindste foreninger, nemlig Amtsmændsforeningen. Den havde de opgaver, som den – om jeg så må sige – selv påtog sig. Men der var ikke alverden at gøre i min tid som formand. Vi holdt to møder om året, det ene i forbindelse med nytårskuren, det andet på Valdemarsdagen den 15.juni. På møderne kunne amtmændene diskutere alt, hvad der havde med embedet at gøre. Med årene lå det ganske klart i luften, at amtmændenes særrolle som kongeligt udnævnte formænd i en folkelig valgt forsamling ikke kunne opretholdes. Det var ganske ligetil, at den rolle lakkede mod enden.

Som et kuriosum kan jeg nævne, at jeg som stiftamtmand udgjorde den ene halvdel af eforatet ved Odense Katedralskole. Fra gammel tid havde biskoppen og stiftamtmanden været eforer ved latinskolen. Jeg husker, at rektor Høeg engang i halvtredserne henvendte sig til mig og bad om

Gammelt stik af det nuværende Odense slot, hvor stiftamtmanden indtil 1965 havde sin embedsbolig på første sal.

hjælp i forbindelse med nogle problemer omkring tilladelse til opførelse af en ny gymnastiksal. Jeg gav rektor et råd, hvortil han svarede: »Det er første gang, jeg har set en af skolens eforer i funktion!«

På Odense Slot kunne enhver, der kom, få mig i tale, hvis jeg ellers var hjemme. Og der kom masser af mennesker om alt muligt mellem himmel og jord. Engang fik jeg besøg af en dame, der gav mig en pung, som hun selv havde siddet og syet. Da jeg pakkede den op, viste det sig, at der lå 500 kr. i den. Jeg sagde til hende: »Mange tak. Jeg er glad for pungen, den tager jeg gerne, men pengene skal De beholde«. Jamen, det var der ingen mening i, for hun havde haft to sagførere, og ingen af dem havde kunnet ordne hendes skilsmisse. Da hun så var kommet og havde talt med mig, var den gået i orden i løbet af to måneder. Derfor skulle jeg sandelig have pengene. »Ja, ja«, sagde jeg, »men det går altså ikke!« Hun fik sine penge, men pungen havde jeg i mange år.

Vi havde kontakt med mange kredse, bl.a. blev vi jævnligt inviteret ud på godserne. Det startede på den enkle måde, at baron Bille-Brahe fra Fraugdegård sad i mit første amtsråd. Desuden havde jeg med adskillige legater at gøre, som bestyredes af fynske godsejere. Der var iøvrigt mange brave mennesker blandt den fynske adel.

Stiftamtmandens forhold til kongehuset skal også omtales. Det var hans opgave at planlægge regentbesøg, at modtage regenten eller regentparret og at være ledsager under besøget.

Christian X var afgået ved døden, året før jeg overtog embedet på Fyn, men jeg havde flere gange været i audiens eller til kongeselskab i min tid i ministeriet. Da Frederik IX blev konge, blev det hele mindre formelt. Bl.a. måtte man ryge ved selskaberne, og man måtte lade uniformshatten blive i garderoben. Når man var hos kong Christian, måtte man pænt holde den trekantede hat under armen, og det var såre upraktisk.

Når der skulle være kongebesøg i Odense, sendte jeg mit programforslag ind til kong Frederik, og jeg blev altid ringet op af ham personligt. Med årene kom vi hinanden på meget nært hold. – Der er en opringning, som jeg aldrig glemmer: Det var den dag, hvor vores nuværende dronning blev konfirmeret, og kongen benyttede en pause i dagens festligheder til at ringe mig op for at fortælle, at han ved det nært forestående besøg i Odense ikke kom i galla, men i sin almindelige søfficersuniform. Vi befandt os den dag i vort sommerhus i Nyborg, fordi vi skulle have malet. Da telefonen ringede, tog jeg den, og da jeg hørte, hvem det var, sagde jeg: »Goddag, Deres Majestæt«. Det gav et spjæt i maleren, der stod på stigen, men vi fik da udbedret skaden, som hans pensel kom til at forvolde ved den overraskende opringning!

Engang havde vi kong Frederik boende på Odense Slot, – jeg mener, at det var i anledning af H.C.Andersen-jubilæet i 1955. Kongen skulle overnatte i vores søns værelse, og det var i samme anledning blevet malet. Niels, som vores søn hedder, havde selvfølgelig fået at vide, at han skulle behandle sit værelse pænt, når nu kongen skulle bo der. Det gjorde han også, og han lod advarslen gå videre til kongen, til hvem han sagde: »Du må ikke så gerne tegne »telefoner« på væggene!«

Såvidt jeg husker, var det under samme besøg, kongen i en tale betegnede Odense som »de glade smils by«. Det var ellers Århus, der normalt blev omtalt som »smilets by«, men nu havde vi kongens ord for, at det også gjaldt Odense.

Vi havde også besøg af tronfølgeren, der skulle sættes ind i amtsrådet og dets funktioner, og hun boede de dage, opholdet varede, sammen med sin hofdame i et par af slottets gæsteværelser. – Ved denne lejlighed kom vores søn Niels igen uventet i centrum. Han var nu kommet i den alder, hvor man interesserede sig for Beatles-musik, og han må have spillet lidt højt, for en aften, da tronfølgeren kom hjem, efter at have deltaget i et selskab, satte hun sig ind på Niels' værelse og lyttede med.

I 1965 flyttede familien til en lejlighed i Klaregade. Vi traf beslutningen herom, fordi der ikke kunne opnås bevilling til opførelse af en ny kontorbygning. En løsning på pladsproblemet fandt jeg i en omdannelse af embedsboligen til kontorfaciliteter og dermed forbedrede forhold for personalet.

Med kommunalreformen af 1.april 1970 reduceredes amterne til 14, og Odense, Assens og Svendborg amter kom til at udgøre Fyns amt. I

Som et led i sin uddannelse opholdt tronfølgeren sig i tresserne nogle dage på Odense slot for at blive sat ind i arbejdet i amtsrådene og på amtsrådskontorerne. Her præsenterer den fynske stiftamtmand tronfølgeren for medlemmerne af Odense og Assens amtsråd.

Tronfølgeren får overrakt et sølukrus med amtsrådenes våben.

I 1972 var dronning Margrethe og prins Henrik på besøg i en række af provinsens byer. Her er turen kommet til Odense, hvor regentparret ved kongeskibets ankomst modtages af stiftamtmand Jakob Høirup.

spidsen for amtsrådet kom en politisk valgt formand, og tiden med en kongelig udnævnt formand med en juridisk baggrund var forbi. Man havde forlængst afskaffet statens indblanding på de lavere kommunale niveauer, og en naturlig følge måtte være, at amtmandens formandsskab i amtsrådet måtte ryge. De kongelige borgmestre var forlængst forsvundne, og det måtte gå samme vej for amtsmændenes vedkommende. Men herregud, de holdt sig på posten i en ellers folkevalgt forsamling mange år længere end andre steder, og som god demokrat måtte jeg jo sige til mig selv, at det ikke kunne nytte noget at slå for at bevare dem i amtsrådene.

Embedet som stiftamtmand bevaredes til varetagelse af den statslige administration, og jeg forblev under den nye ordning og fik 5 rolige slutår. De kirkelige sager var stadig tilbage, og der var fortsat betydelige opgaver som skilsmisse, separation, navneforandring og bevilling til fri proces. Til gengæld måtte jeg sige farvel til amtsrådene, og jeg kom til at savne kontakten til det levende liv, som jeg havde haft under den hidtil

Pensionisten Jakob Høirup med sin uundværlige cigar i hånden.

gældende ordning, og som jeg aldrig havde fået, hvis jeg var forblevet i den røde bygning i København. For stiftamtmanden gik kontakten med befolkningen i nogen grad tabt efter 1970, og hans gøremål tog mere form af skrivebordsarbejde.

Det administrative personale på amtskontoret havde hidtil omfattet 37 personer, men det var begrænset, hvor meget det reduceredes med den nye ordning, idet de administrative funktioner for så store områder som vejevæsen og sygehusvæsen var placeret uden for selve amtskontoret.

Jeg tog min afsked i 1975, hvor jeg fyldte 70. Mine poster som formand for Fyns Telefonselskab og for repræsentantskabet i Provinsbanken fik jeg lov til at beholde valgperioden ud, og det blev en god overgang til mit otium.

Når jeg i dag ser tilbage på mine 27 år som stiftamtmand, må jeg sige, at jeg sjældent har været med til at sætte noget i værk, som jeg senere har fortrudt. Jeg var så heldig at få gennemført meget af det, jeg gerne ville, på en måde, som jeg kunne være tilfreds med. Jeg mindes kun min embedstid med glæde. Der er ikke gamle sår, der gnaver.

Jeg er nu fyldt 87, men selv om synet og åndsevnerne bliver mindre og mindre, prøver jeg da på at følge med i, hvad der sker inden for det område, jeg havde ansvaret for som stiftamtmand.

(At Jakob Høirups syn er svækket er en kendsgerning, men at åndsevnerne skulle være svækket, kan den, der har optegnet hans erindringer, ikke skrive under på. Den forhenværende husker lige så godt og tænker lige så klart, som han ivrigt bakker på sin uundværlige pibe. Red.).